N°. 179.

DE GRONDWET.

18[illegible]

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

WOENSDAG 21 DECEMBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . „ 5.00.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN DINGSDAG, 20 DECEMBER.

Ingekomen 8 wetsontwerpen, wegens naturalisatien.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over het voorstel der negen leden.

De MIN. V. FINANTIËN vraagt en verkrijgt het woord. Z. Exc. zegt, dat de beraadslagingen eene groote uitvoerigheid hebben erlangd: men heeft daarbij gesproken over het belastingstelsel en bepaaldelijk over het accijnsstelsel, over 's lands geldelijken toestand, alles in eenen zeer uiteenloopenden zin. Hij wenscht nu de meening der Regering deswege bekend te maken, en nog eenige inlichtingen en ophelderingen te geven, waarvoor hij 't onderwerp geschikt acht.

Dat hij dit *nu* doet, is een gevolg daarvan, dat de werkzaamheden in de Eerste Kamer zijne tegenwoordigheid aldaar vereischen; zoodat hij de vrijheid heeft genomen, thans alreeds zijne beschouwingen over het voorstel hier te doen kennen.

Z. Exc. wil het niet ontveinzen, dat hij het onderwerp voor uitgeput beschouwt, en het lot van het voorstel hem niet meer twijfelachtig voorkomt: de juiste strekking daarvan is, z. i., in het licht gesteld; het ontsproot uit eene zucht, om de Regering te bemoeijelijken, en wat de opgegevene bedoeling betreft, heeft het den toets in waarheid niet kunnen doorstaan.

Immers gaf men voor, dat het moest strekken tot leniging van den nood der mindere klassen; doch er is door cijfers en feiten aangetoond, dat het veeleer eene bespotting van de mindere klassen was. Men moest zelfs tot de erkentenis komen, dat de druk, waarover geklaagd wordt, niet kon worden weggenomen door de Regering.

Men is echter verder gegaan: men heeft niet zoo zeer den druk opgegeven als doel, maar sommige hebben gezegd, dat het doel hier was de verbetering van de volksvoeding.

De Minister wil niet nagaan welken indruk zulke redeneringen op de mindere klassen kunnen uitoefenen; hij zal daarover niet uitweiden, maar alleen dit wil hij constateren, dat aan dit voorstel, door de gehoudene beraadslagingen zelven, alle grondslag in dat opzigt is ontvallen; dat, wel verre, dat het zou zijn een toonbeeld van „oeconomische wijsheid," gelijk men het genoemd heeft, het veeleer begraven aan de vergetelheid prijs moest worden gegeven, en dat het beter ware voor de voorstellers, dat zij er nooit over hadden gesproken: beter, voor hen niet alléén, maar ook beter voor het land, omdat nu bij de Natie voedsel aan het denkbeeld is gegeven, dat er voortdurende afschaffing van belastingen mogelijk is, en dat de Regering meer kan doen dan zij gedaan heeft, en dergelijke redeneringen worden gehoord, die het volk in dwaling brengen.

Wat is uit het gesprokene echter gebleken? — dat de cijfers, voor het minst genomen, onjuist zijn; hetgeen de minister op enkele punten slechts zal aanwijzen. Hij komt op tegen de voorstelling, in de Mem. de Beantw., alwaar gesproken wordt van het achterblijven der Regering, en over den arbeid, die alsdan op de Vertegenwoordiging zou [illegible] en waar gezegd wordt, dat overal elders dan hier te lande de Regeringen anders denken, over het vraagstuk tot het goedkooper doen worden van de levensbehoeften.

De Min. zegt dat het bevreemding moet wekken, dat de voorstellers wijzen op nalatigheid in dezen: hadden zij niet in de jongste jaren het beleid in handen, en moet dan niet allereerst de nalatigheid aan hen zijn te wijten? En heeft de tegenwoordige Regering niet door het besluit van 15 Sept. alles gedaan voor de bevordering van meerdere aanvoeren? Ook die maatregel wordt door de voorstellers met geringschatting bejegend, en door niet afdoende redeneringen veroordeeld, met veronachtzaming van doel en werking van den maatregel. Tastbaar onjuist is ook de redenering van de voorstellers, dat de afschaffing van het tonnegeld meer zou baten, dan de afschaffing van het invoerregt.

De Minister betoogt het tegendeel en staaft dit met te wijzen op de uitkomst van den maatregel. Er blijkt uit, dat zoowel de algemeene invoer als de invoer tot verbruik van granen, meer dan het *dubbel*, is vermeerderd in de maanden Oct. en Nov. 1853 in vergelijking met die zelfde maanden van 1852. De Natie zal dan ook begrijpen, dat het niet in de magt der Regering is, om de duurte te verminderen; hare taak is alle beletselen weg te nemen, die zich tegen den aanvoer nog opdeden, en dit is geschied, in tijds geschied.

„Geven de voorstellers middelen aan de hand, om de duurte te stuiten?" Neen. Maar zij brengen de quaestie op een terrein van bespiegeling en afgetrokken begrippen van staathuishoudkunde, vraagstukken, die beter bij andere gelegenheden waren te onderzoeken. — Bij vergelijking van sommige zinsneden der Mem. v. Beantw. schijnt het Z. Exc. toe, dat de voorstellers zelven inzien, dat de duurte, nu vooral zoo nijpend, niet door de wetgeving kan verholpen worden; maar zij wenden nu den boeg om en werpen zich op het argument der slechte volksvoeding.

De Minister komt tot de beijferingen nopens den prijs van het vleesch te Londen, en hier te lande; en wederlegt de cijfers der mem. v. beantw. Evenzeer bestrijdt hij de berekeningen en vergelijkingen nopens het tonnegeld; want het blijkt, dat in de jongste jaren de tonnemaat der ingeklaarde schepen alleraanmerkelijkst is toegenomen; maar dan moet men ook niet door valsche geruchten onze benijders in de hand werken.

De minister wederlegt de cijfers der Mem. v. Beantw., waarin de onkosten tusschen Rotterdam en Antwerpen worden vergeleken, ten nadeele der eerste. Hij verklaart deze en nog andere berekeningen ten eene male in strijd met den waren staat van zaken; z. i. volgt uit de ware cijfers, dat de vergelijking integendeel ten voordeele van Rotterdam is. — Het betoog strekt tot wederlegging van de stelling, dat de legale onkosten in onze havens hooger zijn, dan elders; dat zelfs de particuliere kosten niet hooger zijn; maar alware dit zoo, dan zou [illegible] de afschaffing van het tonnegeld niet voorzien.

Bovendien als wij het tonnegeld afschaffen, zullen het andere handeldrijvende Staten ook doen, en wat zal dan de uitkomst zijn? Voor beide schatkisten een verlies van een aanmerkelijk inkomen, niets anders. Het onderwerp vordert echter naauwlettende beschouwing. Ware het inderdaad eene hinderpaal, dan zou de Regering niet aarzelen, die weg te nemen, al ware het ook met groote opofferingen gepaard; maar het schijnt nog allezins aan twijfel onderhevig, of op dit oogenblik, vooral bij den grooten bloei van handel en scheepvaart, en bij de ontzettend hooge vrachten, die onverwijlde noodzakelijkheid bestaat, om, zonder nader onderzoek, voetstoots in deze te beslissen. Z. Exc. zegt evenwel, dat de Regering daarop belangstellend het oog zal gevestigd houden.

De Minister zal niet bij meerdere punten stilstaan; het zou zijn nuttelooze verlenging van de beraadslagingen; hij gelooft door het aangevoerde thans alles in een geheel ander daglicht te hebben gesteld.

Zij althans, die juist niet alle middelen willen afsnijden, welke zouden kunnen strekken om aan het lot der nijvere en behoeftige klassen te gemoet te komen, juist zij, die wenschen iets te doen, zullen zich wel wachten, hunne stem aan het voorstel te geven.

Het voorstel, zoo vervolgt Z. Exc. de minister, is in lijnregten strijd met het waarachtig belang van allen; het kan geen verligting aanbrengen; en zoo al; dan zeker niet ten bate van die standen, welker lot men lenigen wil; die mogelijke verlichting zou altoos komen ten bate van de standen, die er geen aanspraak op hebben, en ook niet maken. Maar bovendien, de afschaffing van den accijns kan geen invloed op den prijs uitoefenen.

De Minister komt nu tot den finantiëlen grondslag van het voorstel: de overvloed der schatkist, waarvan men gewaagd heeft. Hij gaat de redeneringen en cijfers der voorstellers na, wederlegt de gevolgtrekkingen daaruit en wijst daarbij o. a. op de schaduwzijde, welke geen behoedzaam staatsman en financier mag voorbijzien, en dit te minder, omdat het toch onbetwisthaar is, dat er zoowel hier te lande, als in Indie, meerdere uitgaven noodig zullen zijn.

In den loop dezer redeneringen wijst de Min. er op, dat er over 1853 vermindering van koffijoogst op Java is aangekondigd; ook sluit de twijfel aan de waarschijnlijkheid van daling der koloniale producten, evenwel de mogelijkheid daarvan niet uit. Ook hier spreke de ondervinding.

Hoe is 't nu met de bewering gelegen, dat wij 16½ ton kunnen missen? De minister zegt: ja, als wij het kapitaal willen aanspreken, maar niet, als men alleen de uitkomsten in aanmerking neemt. Vooreerst nam men als grondslag van berekening de uitkomst van eenige zeer *voordeelige* jaren. — Dat strookt niet met wat de voorzigtigheid gebiedt. Als men de thans aangenomen begrooting nagaat met de uitgaven, die er nog bij zullen komen, en nu reeds bekend zijn, dan bedragen de uitgaven ƒ 71,506,186; de middelen ƒ 71.833,752; zoodat over 1854 alleen te rekenen valt op een overschot van ƒ 325,566, onder *gewone* omstandigheden, en hoe wil men dan 16½ ton afschaffen? Dit voert hem natuurlijk terug tot het onraadzame van den maatregel, dat z. i., te meer uitkomt, als men, even als de voorstellers gedaan hebben, het oog slaat op de wisselvalligheden van het koloniaal batig slot en ook daarop, dat de duurte der levensmiddelen noodwendig eene afneming van het verbruik moet ten gevolge hebben. Het is dus volgens Z. Exc. te voorzien, dat de accijnsen minder zullen opbrengen; hetgeen hij staaft met het jaar 1847 en 48, toen de middelen verre beneden de raming bleven.

Voorst wijst de minister op de verwikkelingen van staatkundigen aard in Europa en op de mogelijkheid altoos, dat die tot buitengewone onkosten voeren. Onder zulke omstandigheden, die ieder in 't oog vallen, moet men de uitzigten niet al te gunstig schetsen; want men lette er wel op, dat de naaste toekomst bezwaren kan opleveren, welke niet te ligt kunnen geschat worden.

De Minister herinnert er nog aan, dat de wezenlijke goede finantiële toestand des lands voornamelijk een gevolg is van de inachtgenomen behoedzaamheid en spaarzaamheid; hij heeft dat altijd toegejuicht, maar nu moet men ook de ruimere middelen besteden aan wat nog verachterd is in slechtere jaren; daarin moet voorzien, dat moet hersteld worden. Men zal daarmede voortgaan; doch indien Oorlog en Marine meer uitgaven zullen vorderen, dan zullen er hoogst aanmerkelijke sommen mede gemoeid zijn.

Maar al ware dit niet noodig, zou het dan nog raadzaam zijn tot eene afschaffing van belasting over te gaan, zonder *aequivalent*? De Minister gelooft het niet.

Wat, vraagt hij, beduidt de voorstelling?

Eerst, ontheffing in den nood; *later*, betere volksvoeding. — Maar het is een greep in het belastingstelsel, waarvan zij de grondslagen willen omkeeren; waarvan de gevolgen niet zouden zijn te bepalen.

De Minister zal niet spreken over vertrouwen of wantrouwen in hunne personen; maar hij koestert wantrouwen in hunne rigting, wat het finantiële betreft, die zou voeren tot uitputting der schatkist, en dus daartoe dat vele nuttige zaken zouden moeten achterwege blijven, dat zoo vele gewenschte verbeteringen in de gemeenschap, in de vaart op de rivieren en wat des meer zij, niet zouden kunnen worden verwezenlijkt. Zij allen, die nog vóór het voorstel mogten gestemd zijn, mogen bedenken dat door de aanneming daarvan dit alles onmogelijk, of door die geanticipeerde uitputting der schatkist op de lange baan geschoven zou worden.

De Regering oordeelt, dat der schatkist geene meerdere opofferingen behooren opgelegd te worden, en, daargelaten wat zou kunnen gedaan worden, acht zij het voorstel ondoeltreffend en ongeraden.

Bij de beraadslagingen over de begrooting heeft hij 't reeds gezegd, dat zij geene bepaalde toezegging doen kan. De Regering zal *handelen*, geleid door het algemeen belang, door de innige zucht, om het welzijn des Vaderlands waarlijk te bevorderen.

De heer THORBECKE, op wiens zeer uitvoerige rede voor zoo ver hoorbaar nader zal worden teruggekomen, heeft vervolgens het woord opgevat ter beantwoording van den Minister van Finantiën en van de overige bestrijders van het voorstel. Hij begon hoofdzakelijk met zich te beklagen over de beschuldiging, ook van de zijde van den minister, even als door andere sprekers, tegen de voorstellers kenbaar gemaakt.

Hij kwam inzonderheid op tegen het verwijt, alsof de strekking van het voorstel zou zijn bemoeijelijking van het tegenwoordig Gouvernement. Wat men zich bepaaldelijk bij het voorstel ten doel gesteld heeft, is spoediger te doen plaats hebben, wat misschien door de Regering later zou kunnen worden beraamd.

Het verwijt, ook in de stukken opgenomen, dat het voorstel het vermoeden zou wettigen eener politieke demonstratie van de zijde der voorstellers, wordt door den spreker wederlegd door de opmerking, dat de voorstellers niet kunnen gezegd worden eene bepaalde oppositie te voeren tegen de Regering en doet hij daarbij de punten kennen, waaruit tusschen het vorig en het tegenwoordig Gouvernement overeenstemming van inzigt blijkt, ook volgens de eigen verklaring van het tegenwoordig gouvernement; immers van eene tegenovergestelde rigting zijn de bewijzen *niet* geleverd.

Door zin en strekking van art. 110 der Grondwet betoogt

bij, dat in het nemen van het initiatief het doen van een voorstel niets vijandigs tegen de Regering kan gelegen zijn. Eene Vergadering, zoo weinig zelfstandig, dat zij, op grond van dat artikel, geen voorstel van hare leden zou willen aannemen, zou door eene zoo slaafsche volgzaamheid aan de Regering, niet handelen in het algemeen belang; en een Ministerie, dat zoo zwak was, om in elk voorstel van die zijde eene wonde te zien, dat men het zou toebrengen, verdient niet aan het hoofd van het land te staan.

Vooral keurt hij af, dat men zich tegen het voorstel zoowel in de stukken als bij monde verklaard heeft, op grond der *personen*, die dat voorstel hebben gedaan; zulke wijze van handelen achtte hij niet in overeenstemming met de parlementaire discussie. Mogt men het afkeuren, op grond, dat het van eene bepaalde staatk. partij afkomt, tot eene rigting behoorende, die weder aan het bewind zou willen komen, dan is er geen beter middel dan om het aan te nemen, want door eene verwerping zou die partij dan versterkt worden. De woorden, door den heer SCHIMMELPENNINK alsof de voorstellers wraakzucht wilden koelen en gekrenkte eerzucht bot vieren gesproken, achtte hij niet waardig, maar ook ten onpasse. Het vorig bewind heeft het bestuur van zaken nedergelegd. Waarom? omdat het Hoofd van den Staat omtrent een der edelste vrijheden der Natie een anderen raad meende te moeten volgen.

De rigting van het vorig bewind heeft echter diepe sporen nagelaten, waarvoor nijd en partijzucht moeten stilzwijgen. Wat den politieken toestand buiten 's lands betreft, deze grond, *tegen* het voorstel aangevoerd, pleit juist *voor* hetzelve. Die toestand drukt toch *nu reeds* op de nijverheid en den arbeid, en het voorstel heeft juist ten doel de voortbrengende kracht der natie te sparen en te gemoet te komen.

Tot het voorstel overgaande, heeft Spr. aangetoond, dat het daarbij geldt een *begin* van verbetering van het belastingstelsel. Ons belastingstelsel strookt niet met den tegenwoordigen toestand der maatschappij. Dat stelsel is, blijkens de ondervinding, thans in vele opzigten bedorven; men heeft te veel gezien *wat*, niet *hoe* het opgebragt heeft, waarbij noch het voordeel van het volk, noch dat der schatkist is betracht. Het gebruik der noodzakelijkste behoeften neemt meer en meer af.

Dat stelsel, waaromtrent hij in nadere bijzonderheden treedt, behoeft dus hervorming, en dat wel in dier voege, dat het de productie vrijlaat en de mededinging, zoowel naar binnen als naar buiten in de hand werkt. De gemeentewet heeft reeds de accijnsen binnen eene naauwe grens beperkt.

Het voorstel strekt dus, om de consumtie binnen 's lands te bevorderen; den toestand der middelklasse te verbeteren; eene verligting aan te brengen aan dat gedeelte van den middelstand, dat aan de armoede grenst, en om dien stand een krachtiger voedsel te verschaffen dan dezelve tot dusverre gebruikt.

De heer VAN HALL heeft den heer THORBECKE beantwoord, hetgeen van dezen nog een repliek heeft uitgelokt. Van al deze redevoeringen geven wij een groot Verslag in een Bijvoegsel.

Heden avond ten 7½ ure wordt de discussie voortgezet. Alsdan is de heer VAN BOSSE aan het woord.

Eerste Kamer.

De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft heden, na een geheim comité over het lijnwaden-contract gehouden en eene uitvoerige discussie gevoerd te hebben, het contract met de Nederlandsche Handelmaatschappij, met 30 tegen 2 stemmen aangenomen.

Thans is verschenen het verslag der onderscheidene commissien van rapporteurs van de Eerste Kamer omtrent de Staats-begrooting voor 1854.

Wij ontleenen daaraan de navolgende beschouwingen:

Een algemeen overzigt van deze geheele Staats-begrooting heeft bij verscheiden leden der Eerste Kamer de opmerking doen rijzen dat, indien de finantien van het Rijk zich op dit oogenblik in eenen gunstigen toestand bevinden, die zeer gewenschte omstandigheid geene aanleiding moet geven, om 's lands penningen met ruimer hand te besteden, dan tot bevordering van het welbegrepen belang van den Staat onmisbaar schijnt. Zij zouden ongaarne zien, dat uit dien hoofde voet gegeven wierd aan zekere neiging tot vermeerdering van uitgaven, welke nu en dan, in meerdere of mindere mate, bij sommige departementen van algemeen bestuur wordt waargenomen. Aan de Regering kan huns inziens de zorg niet genoeg worden aanbevolen, om met wijze spaarzaamheid alles te vermijden, wat minder noodige uitgaven zou veroorzaken. Immers alleen langs dien weg zal op doeltreffende wijs kunnen worden voortgegaan met uitdelging van schuld; zonder welke geene besparing van renten kan worden verkregen, en waar deze ontbreekt, zal de wensch naar vermindering van lasten op den duur bezwaarlijk te bevredigen zijn.

Meermalen is ook van de zijde dezer Kamer aangedrongen op de aanbieding van verschillende wets-ontwerpen, welke door de Grondwet geboden zijn, ofal worden die ook in de Grondwet niet genoemd, door het belang van het Rijk schijnen te worden vereischt. Op de daaromtrent vroeger uitgedrukte wenschen is men thans weder teruggekomen. Eenige leden waren van oordeel, dat verwisseling van ministerien geen grond mag opleveren tot het voortdurend achterblijven van voordragten, die uit de Grondwet voortvloeijen, of aan welke zich eene dringende behoefte laat gevoelen. Mag het van de hoofden der departementen van algemeen bestuur aan de eene zijde niet worden gevergd, dat zij zich met de minste bijzonderheden van die voordragten inlaten, zoo kan welligt aan de andere zijde door eene meer doeltreffende inrigting van het personeel bij die departementen, en vooral door eene behoorlijke regeling van den Raad van State, daarin het beste worden voorzien. Onder de wets-ontwerpen, waarop thans door verschillende leden meer speciaal gedoeld werd, behooren inzonderheid de wet op het onderwijs en op de waterschapsbesturen. Met genoegen had men de verzekering der Regering vernomen, dat aan de eerstgenoemde wet met ijver gearbeid wordt. Zoo werd ook aangedrongen op de wet die tot uitvoering van art. 186 der Grondwet, de dienst ter zee van een gedeelte der militie regelen zal. Voorts werd het verlangen geopenbaard naar eene wet op de politie, waarover het verslag der Staats-commissie, benoemd bij Koninklijk besluit van 3 Mei 1852 (*Staatsblad* n°. 99), reeds sedert meer dan een jaar is uitgebragt. Eenige leden drukten den wensch uit, dat de Minister van Justitie de nuttigheid eener wet regelende de tucht op koopvaardijschepen, nog eens in nadere overweging zou gelieven te nemen. Men meende te weten, dat sedert lang reeds een ontwerp tot regeling der banken van leening is voorbereid, en zou gaarne zien dat door eene niet al te verwijderde behandeling en afdoening van dat belangrijk onderwerp een einde wierd gemaakt aan de bestaande misbruiken, en aan de plaatselijke besturen meer vrijheid werd gelaten, om, zonder moeijelijke formaliteiten tot eene voor elke gemeente in het bijzonder meest passende inrigting van die banken te kunnen overgaan. Eindelijk wees men op eene voordragt van wet op de octrooijen, en op de wenschelijkheid, dat binnen kort veranderingen werden gebragt in het reglement op de middelen van vervoer, ook om hetzelve tusschen kleinere plaatsen gemakkelijker te doen worden. Doch vooral scheen eene wet tot voorziening in de middelen van vervoer langs spoorwegen en door stoombooten niet langer te kunnen worden gemist. En in verband daarmede werd de regeling van het zoo hoognoodige toezigt van Staatswege op de stoommachines, hetzij op booten of in fabrieken, in het belang der openbare veiligheid, op nieuw aanbevolen.

Iste HOOFDSTUK. *Huis des Konings.* Door onderscheidene leden is de wensch geuit, dat de Regering weldra andermaal een wets-ontwerp zou aanbieden tot duurzame wettelijke regeling van de zaak der kroondomeinen.

IIde HOOFDSTUK. *Hooge collegien van Staat en Kabinet des Konings.* Met genoegen heeft men uit het antwoord der Regering, aan de Tweede Kamer gegeven, vernomen, dat door haar pogingen worden aangewend, om nog in de tegenwoordige zitting de bij artikel 71 der Grondwet gevorderde wet omtrent de zamenstelling en bevoegdheid van den Raad van State aan de beoordeeling en overweging van de Staten-Generaal te onderwerpen.

Eenige leden hebben ook aangedrongen op de regeling der zamenstelling en taak van de Algemeene Rekenkamer, tot uitvoering van art. 176 der Grondwet. De kostbare inrigting van dat collegie, vergeleken met de voor die instelling gevorderde som in andere landen, scheen tot de wenschelijkheid eener min kostbare organisatie, meer dan genoegzame aanleiding te geven.

IIIde HOOFDSTUK. *Departement van Buitenlandsche Zaken.*

Bij de behandeling van dit Hoofdstuk hebben onderscheidene leden hunne meening kenbaar gemaakt, dat het Departement van Buitenlandsche Zaken inzonderheid geroepen schijnt, om, hetzij door eigen zorg en ijver, hetzij door middel van onze diplomatieke en consulaire agenten, de Nederlandsche belangen van handel en scheepvaart ernstig en naauwlettend te behartigen.

IVde HOOFDSTUK. *Departement van Justitie.*

Bij dit hoofdstuk is in de eerste plaats ter sprake gekomen de instelling der Staats-commissie, belast met het ontwerpen eener wet op de zamenstelling der Regterlijke Magt en het beleid der Justitie; en van verbeteringen in de wetboeken van Burgerlijke Regtsvordering en van Strafvordering. De gevoelens waren in de Afdeelingen omtrent het nut dier instelling verdeeld. Aan de eene zijde werd de benoeming dezer Staatscommissie afgekeurd, omdat men daarvan geene bevordering noch bespoediging, maar wel vertraging en uitstel eener door de Grondwet gebodene hervorming van onze regterlijke instellingen meende te moeten verwachten, aan de andere zijde keurde men den maatregel goed, of meende men althans daarin te kunnen berusten, daar men van oordeel was, dat de Vertegenwoordiging, die eerlang zal worden geroepen tot de waardering der vruchten van den arbeid van zoodanige Staatscommissie, minder bevoegd schijnt te zijn, om reeds nu in eene beoordeeling te treden van den weg, dien de Regering heeft gemeend te moeten volgen om tot het gewenschte resultaat te geraken. Overigens hebben bij deze gelegenheid onderscheidene leden de aandacht gevestigd op de tegenwoordige kostbaarheid der justitie, en de wenschelijkheid betoogd, dat, ten gevolge eener nieuwe organisatie, het verkrijgen van burgerlijk regt minder duur en omslagtig worde.

Door vele leden is met genoegen kennis genomen van de verklaring door den Minister van Justitie in de Tweede Kamer afgelegd, dat de Regering eene reorganisatie van het Hoog Militair Geregtshof en tevens eene herziening van het Strafwetboek voor het krijgsvolk op het oog heeft. Men hoopt, dat de daartoe vereischte voordragten weldra aan de wetgevende magt zullen aangeboden worden.

Vde HOOFDSTUK. *Depart. van Binnenl. Zaken.*

IIIde AFDEELING. Vele leden hebben uit de rede, door den Min. van Binnenl. Zaken in de Tweede Kamer gehouden, met genoegen opgemaakt, dat eene herziening der wet op de nationale militie eerlang door de Regering ontworpen en aan de Vertegenwoordiging aangeboden zal worden. Men was eenstemmig van oordeel, dat de wet op de schutterijen als een gevolg van deze wet moest worden beschouwd, en wenschte daarom, dat dit belangrijk onderwerp bij de zamenstelling der eerstgenoemde wet niet uit het oog zal worden verloren.

IVde AFDEELING. Eene wettelijke regeling der medische politie werd, vooral ook met betrekking tot de vee-artsenij aan de zorg der Regering aanbevolen.

VIIde AFDEELING. Enkele leden hebben verklaart, dat zij niet konden instemmen, met de redenen, door de Regering gegeven, waarom de kosten der Delftsche academie niet op de begrooting zijn gebragt. Niettegenstaande die redenen, achten zij de academie eene rijks-instelling te zijn, waarvan de leeraren door de Regering worden benoemd en de kosten uit de koloniale fondsen worden gedekt. Het kwam hun daarom regelmatig voor dat deze post op de Staatsbegrooting worde uitgetrokken.

VIde HOOFDSTUK. *Departement voor de Zaken der Hervormde Eeredienst enz.* Slechts enkele leden hebben zich niet vereenigd met de redenen, welke de Regering hebben bewogen om op deze begrooting eene som uit te trekken voor het tractement van een afzonderlijken Minister aan het hoofd van dit departement.

Enkele leden hebben ook den wensch geuit, dat de bekende reserves ten aanzien van de door den Koning verleende bekrachtiging van het door de Synode der Hervormde Kerk in 1851 vastgestelde Algemeen Reglement opgeheven, en dat de collatie-regten niet langer van staatswege uitgeoefend zouden worden.

VIIde HOOFDSTUK. *Departement voor de Zaken der R. C. Eeredienst.* Het onderzoek van dit hoofdstuk heeft geene aanleiding tot andere aanmerkingen gegeven, dan tot die algemeene, welke reeds bij het vorige hoofdstuk zijn behandeld.

VIIIste HOOFDSTUK. *Departement van Marine.* Enkele leden hebben der Regering aanbevolen willen hebben, te zorgen, dat het personeel der active zeemagt steeds met eene behoorlijke instandhouding van het materieel in verhouding blijve. Op eene vroeger reeds toegezegde regeling van het loodswezen is weder door eenige leden aangedrongen.

(*Vervolg morgen.*)

De Grondwet heeft de eer, in de tweede Kamer der Staten-Generaal, menigmaal het onderwerp van discussie te zijn. Het is, meenen wij, een krachtig bewijs, hoezeer zij zich mag verheugen in eene gevolgrijke sympathie bij de Natie: hoe noodig het geacht wordt, zelfs in 's lands raadzaal, haar te bestrijden.

Bij de gewigtige discussie over het, met de Nederlandsche Handelmaatschappij gesloten contract was het de reeks artikelen, door *de Grondwet* geleverd, die niet alleen een hoofdelement was van de beraadslaging, maar ook de aanleiding tot een opzettelijk geschreven tegenbetoog van een der leden.

Gedurende de behandeling van het voorstel der negen leden had *de Grondwet* de eer, twee malen te worden besproken.

Eene blijkbare vergissing, woog bij den heer VAN RAPPARD zoo zwaar, dat hij, onder den indruk van het vermogen der openbare meening, eene uitvoerige verantwoording niet overbodig achtte. Te gelijker tijd gaf hij zijn hart lucht over het verdriet, door diezelfde *Grondwet* berokkend, door de getrouwe mededeeling van hetgeen, in de kamer, omtrent het verstrekken van gedrukte stukken aan de dagbladen was voorgevallen!

Gister, eindelijk, is het de heer GROEN, die, in plaats van in *de Nederlander*, in de Tweede Kamer der Staten-Generaal een onzer bekende »Nederlanderachtigheden« refuteert, ofschoon daarbij de Nederlanderachtigheid begaande van te verzwijgen, hetgeen wij reeds tot tweemalen toe hebben aangetoond: namelijk, dat de, door de anti-revolutie geïncrimineerde zinsnede, door ons aan het *Handelsblad* was ontleend.

Waarlijk, ware het niet, dat al de eer van de kracht, die wij schijnen te oefenen zelfs op mannen, als den heer VAN RAPPARD, toekwam aan de *beginselen*, die wij voorstaan: beginselen, zoo diep in het hart der Natie geworteld, wij zouden hoogmoedig worden op onze zwakke pogingen.

De *opregte* Haarlemsche Courant, die niet polemiseert, maar toch eene zekere tint geeft aan haar *nieuws*, die soms aan eene niet hooge mate van opregtheid doet gelooven, geeft heden een quasi-verslag van de zitting der Tweede Kamer van 17 dezer. Daarin vinden wij de volgende zinsnede:

»Na eenige *woordenwisseling* met den heer VAN RAPPARD over het al of niet ter sprake brengen van het verlangen tot afschaffing van belastingen in de afdeelingen, waaraan de heeren van Bosse, Hugenholtz, van Hoëvell, de Man en van Ek... hebben deelgenomen, is, op voorstel van den heer Schimmelpenninck van der Oije, met 46 tegen 21 stemmen, besloten de beraadslagingen nog heden in eene avondzitting voort te zetten.«

De Haarlemsche Courant noemt *woordenwisseling* de stellige *ontkentenis* van eene beschuldiging, waarop de beschuldiger heeft *gezwegen*!

Wij vertrouwen, dat de heer VAN RAPPARD ons zal, bij de eerste gelegenheid, in de Tweede Kamer, met de *opregte* Haarlemsche Courant hare *onopregtheid* verwijten.

Hoogst opmerkelijk is de ingenomenheid der protestantsche kerkelijke bladen met de handelingen van den Minister LIGHTENVELT.

De Kerkelijke Courant schrijft in n°. 51:

„Van alle vrienden der Kerk was er geen, die schooner, „gemoedelijker, voor de Kerk betere woorden sprak, dan de „Minister van R. K. Eeredienst, de heer LIGHTENVELT, een „man wiens houding bij de discussien wij hebben bewonderd, „moeijelijk en zelfs gevaarlijk als die was."

De volgende zinsneden vooral regtvaardigen voor R. K. Staten elke handeling, die in het belang eener heerschende kerk of van de godsdienstige gezindheid der meerderheid van het Volk geschiedt:

„Eene Kerk, zonder hulp of bijstand van den Staat, is ons „denkbaar, schoon [illegible]
„Een Staat, zonder band, wet of invloed van de Kerk, achten „wij, dat niet kan bestaan."

De Fakkel zegt in n°. 50.

„[illegible] kordaatheid van den heer LIGHTENVELT heeft veel licht geworpen in de schuil- en sluiphoeken van de Thorbeckiaansche „politiek. Als onze aan den dag gelegde afkeer van zulk eene „politiek een volkszaak van den dag bleek te wezen, ongelukkig dan Nederland."

Zoo wij juist zien, wordt de verdediging der handelingen van den Internuntius door de protestantsch kerkelijke bladen hoogelijk geroemd.

Hoe is dat te rijmen met de *vroegere* uitgietingen en *voortdurende* hartelijkheden tegen het Hof van *Rome*?

De Fakkel wil nogtans met *de anti-revolutionaire* een wedestractaat sluiten, onder anderen op voorwaarde: „*dat zij zich in geenerlei geval aansluit aan de Roomsche partij!!*"

De Redactie van *De Morgenster* slaat in n°. 77 *nog een blik op 't vorig Ministerie, of de zitting der Tweede Kamer van 6 December*, die, uithoofde van de valsche en onwaarachtige voorstelling van feiten en verklaringen, een overvloedig bewijs oplevert, dat het oog hoos en beneveld is, 't welk op zulk eene wijze de zaken beschouwt en dat het daarop gevestigd oordeel den toets van eerlijkheid en goede trouw niet kan doorstaan. Tot eene proeve geven wij het slot:

„De mededeeling den heer Thorbecke, gedaan *in zijn kabinet* „door den heer Dommer (PPP) was hem ontgaan: hij had deze „mededeeling als een los gerucht beschouwd, gelijk er meer „zijn. Wat moet men [illegible] die, „nadat hij *zulk eene mededeeling* (!) als niet gedaan heeft behandeld, dewijl 't hem om 't even was of Nederland Rome's „buit werd of niet, na zijn gedrag [illegible] 't licht komt, „het met zulke praatjes wil bemantelen en verschoonen?"
„Overigens 't schijnt wel, dat de heer Lightenvelt den heer „Strens maar heeft laten spreken. 't Was na al de feiten die hij „aangevoerd had, ook 't beste."
„Rome heeft de leden van het afgetreden Ministerie prijs gegeven. De hierarchie is ingevoerd: wie er de hand toe leenden „krijgen ten loon: wat gaat gij ons aan, gij had mogen toezien. „Jezuitendienst, Jezuitenloon."

De [illegible] van een dagblad met wollschen [illegible] door VAN DER PALM, met een bordeel, dat een deftig uithangbord heeft, is menigmaal op *de Morgenster* toepasselijk geacht.

Nederlandarachtigheden.

De *Nederlander* van de laatste dagen geeft een zonderling denkbeeld van de manier, waarop Couranten soms worden geredigeerd.

De kolommen der anti-revolutionaire Courant zijn opgepropt met geheele bladzijden uit vorige jaargangen van het *Bijblad tot de Nederlandsche Staats-Courant*.

Deze nadruk-manie moet strekken, om het bewijs te leveren, dat het voorstel der regten leiten niet aannemelijk is. Ook zonder deze uitvoerige citaten zou de [illegible] zien te verligten.

Verligting van het Volk van den druk, waaronder het gebukt gaat, behoort niet tot het universeel geneesmiddel: „Dordtsche formulieren" van de christelijk-historische anti-revolutionaire school.

Hoe krachtiger een volk, hoe zelfstandiger door ontwikkeling, hoe mannelijker door goede voeding, des te minder kans, om het te brengen onder de plak van de alléén-zaligmakende leer der „*vrienden*".

Waarschijnlijk zal *de Nederlander* — zoodra het *Bijblad* geheel ten einde zal zijn *nagedrukt* — stoffen op zijne getrouwheid en zijn ijver in het geven van citaten. Vooraf echter wenschen wij gevraagd te hebben: of de toestand van December 1849 gelijk was aan dien van December 1853?

of in December 1849 met gelijke *gerustheid* verandering kon gebragt worden in ons belastingstelsel, als in December 1853, nu wij de gunstige uitkomsten van *vier jaren* achter ons hebben?

en of alzoo het beoordeelen van een voorstel, in 1853 gedaan, *door middel* van de gronden, die men aanvoerde tegen ontwerpen, in 1849 beraamd, niet op het minst het *bewijs* levert:

dat men in 1853 arm is aan argumenten,

en groote rekening maakt op de blindgeloovigheid der christelijk-historische lezers van *de Nederlander*?

De Nederlander houdt zich overtuigd „dat de heer GROEN het verzoek zou hebben *ondersteund*," indien de heer VAN EEK, de heer STORM, of een der vorige Ministers, *na* de mededeelingen van den Minister LIGHTENVELT, de openbaarmaking gevraagd had van al de documenten, die met zoo veel ijver *geheim* worden gehouden.

Naïve uitvlugt!

De overtuiging van *de Nederlander* berust in het woordje: *na!* — Immers *vóór* de mededeelingen van den Minister LIGHTENVELT hadden de heeren VAN EEK en STORM op de „openbaarmaking" aangedrongen.

Indien de heer GROEN inderdaad naar *de waarheid* zocht en geweenscht had, dat zij openbaar werd, wij meenen, dat hij *na* de mededeeling niet behoefde te worden herinnerd aan hetgeen *vóór* de mededeeling zoo dringend en zoo krachtig was gevraagd.

Vergeetachtigheid is het zwak niet van den heer GROEN. Wij meenen dus niet zonder grond te hebben gezegd: „Maar de heer GROEN zal wel zijne redenen „gehad hebben, *waarom* hij in dat oogenblik niet zoo „gevat is geweest."

„Verdeel en heersch" is de leus, die in de banier staat geschreven van de anti-revolutionnaire partij.

Getrouw aan die leus tracht *de Nederlander de Tijd* op te hitsen tegen *de Grondwet* en deze tegen *de Tijd*.

In n°. 1070 wordt gezegd, dat *de Tijd* „ongaarne „(daar de vrijzinnigen bij voortduring een zeer bruikbaar „element zijn) erkennen, dat men het vorig Ministerie „*deerlijk om den tuin geleid heeft*." *De Nederlander* wil daardoor doen gelooven, dat *de Grondwet* het Hof van Rome beschuldigt, dat het deerlijk om den tuin heeft geleid.

Alléén *de Nederlander* kan in staat zijn, „zoodanige „aantijging neder te schrijven *na* onze twee artikelen „over de voorafgaande mededeeling," die *de Nederlander* bewijst goed gelezen te hebben.

Het constateren van deze „loyale discussie" van *de Nederlander* is niet overbodig, bij het blijkbare doel, om de constitutionnele partij in het Vaderland, — die niet naar godsdienstige begrippen, maar naar staatkundige beginselen, [illegible] in ongenade te brengen.

Buitenland.

FRANKRIJK.

De opening der wetgevende ligchamen is bepaald op 6 Februarij aanstaande.

De Keizer houdt zich thans bezig met het opmaken van de begrooting, die hij zorgvuldig hoofdstuksgewijs nagaat.

— De geruchten wegens de nieuwe stappen van wege den Keizer gedaan om den H. Vader te bewegen, naar Parijs te komen, worden tegengesproken. Er blijft echter eene goede verstandhouding tusschen beide regeringen bestaan. Men verzekert, dat de ontruiming der Pauselijke Staten door de Fransche troepen eerlang zal plaats hebben.

PRUISSEN.

Men heeft thans te Berlijn het antwoord ontvangen van Belgie, ten aanzien van het nieuw te sluiten handelsverdrag. Het is zoodanig gesteld, dat daarin eene bepaalde afwijzing wordt gevonden van de voorgestelde grondslagen. Men gelooft echter niet, dat daardoor de onderhandelingen als afgebroken zijn te beschouwen.

OOSTENRIJK.

Het jongste Nr. van het Rijksblad behelst het algemeen toltarief, hetwelk den 1 Januarij aanstaande in werking treedt.

— De *Wanderer* heeft van hoogerhand eene waarschuwing ontvangen, wegens hevige aanvallen tegen Frankrijk.

TURKIJE.

Het *Journal des Débats* geeft thans den tekst van de gelijkluidende voorschriften door de mogendheden, welke aan de Conferentie te Weenen deel nemen, gezonden aan hare vertegenwoordigers te Konstantinopel betreffende de te volgen gedragslijn bij de Conferentie, waarin over de vredesvoorwaarden tusschen de Russische en Turksche gevolmagtigden zal worden beraadslaagd in tegenwoordigheid van die der vier mogendheden. In deze voorschriften wordt slechts onbepaald gesproken over de benoeming der [illegible]dommen. Men houdt het er voor, dat de Porte, die niet zal eischen voor het zenden van een gevolmagtigde ter Conferentie.

Binnenland.

's Gravenhage, 20 December.

Z. M. heeft goedgevonden, in te willigen het verzoek van den 2den luit. A. J. M. baron de Poeson, van het corps jagers te paard, tot het aannemen en dragen van het ridderkruis der 4de klasse van de Guelphen orde, hem door Z. M. den Koning van Hanover geschonken.

De kantoren van den rijkstelegraaf zijn, langs de Duitsche lijnen, in verbinding gesteld met het telegraafkantoor te Pietra Santa, in Toskane. Voor het overbrengen van berigten naar deze plaats is aan de Nederlandsche kantoren te betalen: Voor 1 tot 20 woorden ƒ 12.40, voor 21 tot 50 woorden ƒ 24.20, voor 51 tot 100 woorden ƒ 36.40.

Van regeringswege worden ten behoeve der kamers van koophandel en fabrieken verzonden; 1°. opgaven: *a.* van den in- en uitvoer en het verbruik der voornaamste vreemde en koloniale voortbrengselen in Groot-Britannie; *b.* van den uitvoer van Britsche en Iersche producten, en van de schepen in den vreemden handel en voor de kustvaart gebruikt, een en ander gedurende de maand en de tien maanden, geëindigd met 5 November 1853, vergeleken met de overeenstemmende tijdperken der jaren 1851 en 1852; *c.* van de hoeveelheid der verschillende artikelen, belast met accijns, en bestemd voor uitvoer invoer of eigen gebruik, gedurende de negen maanden, geëindigd met 10 October 1851, 1852 en 1853; 2°. de nommers 52, 53, 55 en 56 der *Gesetz Sammlung* van 1853 voor Hannover, bevattende onderscheidene aldaar ontlangs uitgevaardigde wetsverordeningen nopens den handel, als: maatregelen ter legitimatie van den warenvervoer in de grenskreitsen; nopens het bezoek van in- en buitenlandsche markten; de verzending van voorwerpen, die zich in het vrije verkeer bevinden, den invoer van gebruikte erfgoederen; den uit- en wederinvoer van sommige goederen enz.

• Naar men verneemt vertrekken HH. KK. HH. Prins en Prinses Hendrik heden uit Luxemburg, doch zullen vóór dat HD. naar de residentie terugkeeren, een bezoek afleggen aan het Hof te Weimar.

• Reeds heeft er eene aanbesteding plaats gehad voor de vertimmering van de Willemskerk, doch daar de aannemingsprijs te hoog was, zoo zullen er eenige wijzigingen in het bestek gebragt worden en eene herbesteding plaats hebben.

• Naar men verneemt, zal bij gelegenheid van het Kersfeest, op Zondag in de St. Antoniuskerk aan den Boschkant worden uitgevoerd de vijfde mis van Joseph Haydn, met groot orchest.

Voor rekening van de Nederlandsche Handel-Maatschappij zijn de zes volgende schepen bevracht geworden: Voor Amsterdam: Arend, kapt. [illegible]; Alcyone, kapt. C. G. Haacke; Maria Catharina, kapt. K. Poel. Voor Rotterdam: Beurs van Rotterdam, kapt. H. C. Veenstra; Johanna Cornelia, kapt. A. P. Achenbach; Wilhelmina, kapt. J. C. van der Zweep.

De waterleiding te Amsterdam doet reeds groote diensten. Van het water, dat aan de Willemspoort wordt afgeleverd, worden bijna dagelijks tot 18,000 emmers aan de bewoners der hoofdstad verkocht.

De heer J. P. Hasenclever, bekend schilder, is op den 16den dezer, te Dusseldorp, in 43 jarigen ouderdom overleden.

Het drinkwater is te Vlissingen zoo schaarsch, dat het gasthuis aldaar het noodige water sedert eenige dagen uit Holland moet bekomen.

Volgens onderscheidene particuliere berigten uit Nederlandsch-Indie, zou de Gouverneur-Generaal Duijmaer van Twist weinige oogenblikken vóór het vertrek van de landmail verpligt zijn geweest, het dagelijksch beheer van zaken over te dragen aan den raad van Indie, tijdelijk vice-president Rolofs, ten einde zich tot herstel van zijne gezondheid te begeven naar de koeler gelegen buitenplaats van den gouverneur-generaal, Tjipanas, in de bovenlanden.

Particuliere brieven uit Paramaribo van 6 Nov. melden, dat het transportschip *de Merwede* aldaar uit O. I. aangekomen is met suikerplanten en 14 Chinezen om suiker te koken; 4 zijn op reis overleden. Men kan weinig van de kolonisatie zeggen; de gouvernement gaat het terrein en de vorderingen in de exploitatie dikwijls opnemen.

De gemeenteraad van Enschedé heeft besloten, eene som van ƒ 2400 beschikbaar te stellen, ten einde, in de tegenwoordige dringende behoefte te voorzien door het inkoopen en, tegen verminderde prijzen verkrijgbaar stellen, van levensmiddelen voor de arbeidende klasse.

Op den 17den dezer, werd eene arme vrouw, 74 jaren oud, die slecht van gezigt was, door [illegible] op het veld, nabij Dirksland, dood gevonden. Zij was sedert twee dagen vermist en waarschijnlijk door het mistige weder van den regten weg afgedwaald.

Op den 19den dezer promoveerde aan de Leidsche hoogeschool tot doctor in de beide regten, de heer

J. B. Noordendorp, van 's Gravenhage, na verdediging van een specimen Jur. Inaug. *Ad Titulum* VI, *Libri* I. *Cod. Civ. Neerl.*

Wij lezen in *de Tijd*, *Noord-Hollandsche Courant*: «Eergisteren is in de katholieke kerken van Amsterdam afgekondigd, dat de door Mgr. den bisschop van Haarlem ter oorzake der cholera verleende dispensatie, dewijl de ziekte geheel is geweken, heeft opgehouden.

Wij vernemen, dat Mgr. J. Zwijsen, aartsbisschop van Utrecht een brief van deelneming en aanmoediging aan Z. D. H. den aartsbisschop van Freiburg heeft gezonden.

Ingezonden Stukken.

Het Voorstel der negen leden en de geneeskundige kring te Amsterdam.

Men deelt ons twee feiten mede, die we, omdat ze betrekking hebben op de vraag die in deze dagen door de Tweede Kamer der Staten-Generaal behandeld wordt, gaarne algemeen bekend zouden zien. Wij vragen U daarom de opneming in Uw geacht blad van het volgende:

1o. De geneeskundige kring te Onderdendam rigtte onlangs aan het Hoofdbestuur der Nederl. Maatschappij ter bevordering der Geneeskunst het verzoek, om aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal op gronden aan de geneeskunde in het algemeen en aan de hygiène in het bijzonder, ontleend, te betoogen, de noodzakelijkheid der aanneming van het thans door haar behandeld wordende voorstel tot afschaffing van den accijns op het rundvleesch enz. Het Hoofdbestuur der Maatschappij stelde dat verzoek in handen der geneeskundige kringen te Amsterdam, te Utrecht en te Leeuwarden, om advies; en

2o. De geneeskundige kring te Amsterdam besloot in eene vergadering, op den 15 Dec. gehouden, na adstructie van den heer V. C. S., om, zonder te treden in eenig onderzoek naar de waarde der wetenschappelijke gronden, in het Onderdendamsche verzoek uiteengezet, te adviseren *tegen* het verzoek van den kring te O., *omdat de Maatschappij, door er gevolg aan te geven, aan zou nemen eene politieke houding, zich zou moeten bewegen op het terrein der politiek*, wat, naar hunne meening, zoo min mogelijk, door de geneeskundigen, als zedelijk ligchaam vereenigd, moest betreden worden.

Zijn wij wel onderrigt, dan verhief zich de stem van slechts éénen der Amsterdamsche geneesheeren, die de bedoelde vergadering bijwoonden, tegen de gronden door den heer V. C. S. ter aanneming van het voorstel aangevoerd, en werd tot het niet in behandeling nemen van het verzoek besloten.

Wij willen de inconsequentie, die opgesloten ligt in dit besluit met het oog op de gronden daarvoor aangevoerd, met een enkel woord aantoonen.

Het gevolg geven aan het verzoek van geneeskundigen te Onderdendam zou, volgens den Heer V. C. S., zijn het behandelen van een onderwerp uitsluitend rakende de politiek en bij gevolg daarstellen het aannemen eener politieke houding. Ei lieve waarom? Waarschijnlijk om geene andere reden, dan dat het leiden zou tot aandrang tot het aannemen van het bewuste voorstel, dat gedaan is door 9 leden der Tweede Kamer, waarvan er twee behooren tot het laatst afgetreden Ministerie. Maar begreep dan de Heer V. niet dat het *niet* gevolg geven aan het verzoek, evenzeer en om dezelfde reden, het aannemen eener politieke houding zou veroorzaken? Begreep dat niemand der tegenwoordig zijnde Amsterdamsche geneeskundigen meer, dan die één, wiens stem in de vergadering, die des roependen in den woestijn schijnt geweest te zijn. Och, arme hooggeleerde, zeer geleerde, en ervarene logica! Wij, die slechts leeken zijn in de wetenschap van Hippocrates, wij meenen het voor ontwijfelbaar te mogen houden dat de heer V. C. S. niet éénen grond aan het gebied hunner kennis of ervaring ontleend, hebben kunnen, of in gemoede hebben mogen aanvoeren, om te voorkomen, dat uit den boezem der vereeniging van geneeskundigen zich eene krachtige, wetenschappelijke en daarom alléén onpartijdige stem zou doen hooren ter aanbeveling van de voorgestelde afschaffing. — Hun, en den Voorzitter van den Amsterdamschen kring vooral, mogt de omstandigheid niet onbekend zijn, door den heer Sloet II. Donderdag bij de discussie over het voorstel in de Tweede Kamer aangevoerd, dat namelijk in Amsterdam *de krankzinnigheid toeneemt door gemis aan goed voedsel*; zij behoorden 't te weten, en wie der leden van den geneeskundigen kring te Amsterdam, op zijne laatste vergadering tegenwoordig, zal willen erkennen, dat 't hem onbekend was, vóór dat de heer Sloet 't verkondigde in de Kamer: *dat de gezondheid van den individu de zenuw van den staat is, en dat de gezondheid der burgers de grootste rijkdom is van staat en stad.*

Wij durven eindelijk te komen tot deze gevolgtrekkingen: de wensch der Amsterdamsche geneeskundigen, om de Nederlandsche Maatschappij ter bevordering der Geneeskunst, door hun ongunstig advies op het voorstel van den geneeskundigen kring te Onderdendam, te doen blijven buiten eenige demonstratie van politieken aard, maakte noodzakelijk, dat zij onderzocht hadden, of hunne wetenschap en ervaring de ondersteuning geboden van het verzoek hunner collega's te Onderdendam; en hunne welbegrepen roeping, maakte dat onderzoek voor hen een pligt. — Maar, ...

Het begaan eener tastbare, eener opzettelijke inconsequentie kan slechts *gelaakt* worden; die ze beging kan haar ontkennen of onverschillig en onnadenkend lagchen, om hem die haar afkeurt.

Het verzaken eener maatschappelijke roeping, dat niet is het nalaten eener in de menschelijke wet geschreven verpligting, kan slechts *aangewezen* worden; die haar verzaakt, kan ieder verwijt afkeeren door die roeping te ontkennen, of hare niet naleving te noemen eene gewetensquaestie. Wat ons betreft: Het zij zoo.

Met de plaatsing dezer regels bedoelden wij niets anders, dan te voorkomen den verkeerden indruk, die welligt bij de Wetgevende Magt van onzen Staat kan te weeg gebragt worden door het in der daad onverklaarbaar stilzwijgen over eene zaak van zulk echt geneeskundig belang, van een ligchaam als de Nederlandsche Maatschappij ter bevordering der geneeskunst. — De Dordsche onderteekenaar van een adres tot adhaesie aan het voorstel der negen leden, die in een der vroegere nommers van uw blad de vraag behandelde: « Wie hebben gelijk? de negen mannen of hunne tegenstanders? » zal er zich misschien door kunnen verklaren, waarom de wensch, waarmede hij zijn betoog eindigde, *dat* VOORAL DE GENEESKUNDIGEN *in den lande mogten medewerken, dat het voorstel der negen mannen spoedig tot wet verheven worde*, niet veel kans heeft, om vervuld te worden.

Amsterdam, 16 December 1853. S. S.

Aan de Redactie!

Indien er immer gegronde redenen bestonden, om over directiën van publieke wegen klagten aan te heffen, dan zal elk onpartijdig beoordeelaar voorzeker moeten instemmen met de billijke klagten, welke ik hier, in naam van zes, met mij in hetzelfde lot gedeeld hebbende personen, aanhef.

Laatstleden Vrijdag met de omnibus van de botermarkt afrijdende, kwamen wij op het Rhijnspoorweg-station aan, even vóór het vertrek van den trein. De *eenige* besloten wagon was reeds bezet, zoodat wij gedoemd werden, om, *nota bene*, in eenen *geheel open* wagon de reis naar Arnhem af te leggen. Onuitstaanbaar was de koude, vooral voor eene vrouw met een kind van vier of vijf jaar bij zich. Verder dan Utrecht in dien ondragelijken toestand, en wel naar Arnhem, voort te reizen, was onmogelijk zonder te bevriezen. Wij gaven den minzamen conducteur, die met ons hetzelfde lot deelde, te kennen: of er geene mogelijkheid bestond, in den eenigen besloten wagon over te gaan, hetgeen ons gelukte. En zoo werden wij voor doodvriezen behoed. Nu vragen wij: kan de directie van den Rijnspoorweg niet even goed als van Amsterdam naar Rotterdam voor wagons, met zeilen digt gemaakt wordende, zorgen; of zijn haar de passagiers der derde klasse zóó weinig waard, dat ze hen liever aan doodsgevaar blootstellen, dan op eene menschelijke wijze in hunnen veiligen reistogt te voorzien? De heeren der directie zullen zich voorzeker wel wachten, in dezen buitengewoon strengen winter de proef door te staan, die wij, tot ondermijning onzer gezondheid genoodzaakt zijn geweest, te moeten doorstaan. Of bestaat bij hen het geldafpersend denkbeeld, dat men in zulk eenen buitengewonen winter zijne toevlugt tot de tweede klasse moet nemen, om in een besloten rijtuig te zitten? Wij maken dit vooral openlijk bekend, opdat de directie het voorbeeld der Hollandsche spoortreindirectie volge, en het reizend publiek opmerkzaam gemaakt worde in zulke geheel open wagons hun dierbaar leven niet in de waagschaal te stellen.

Arnhem, 18 Dec. d. B.

Correspondentie.

Het dichtstuk, uit Zwolle ons toegezonden, kan niet geplaatst worden.

Het artikel uit Schiedam is voor opname in onze kolommen niet geschikt. Hoezeer de strekking in allen deele beamende, is het *kleed* wat te ruw.

Advertentiën.

Bij P. ENGELS verscheen en in alle Boekwinkels is voorhanden:

VOORJAARSRENTE.

BLOEMLEZING IN POEZY,

UIT DE LEIDSCHE STUDENTEN-ALMANAKKEN

van 1825—1850,

onder redactie van

A. VAN DER HOOP JrsZn., *Jur. Cand.*

EERSTE AFLEVERING.

In 4 Afleveringen, à *f* 1, zal dit Werk kompleet zijn.

PRIMULAE VERIS.

EERSTE GEDIGHTEN

van

E. LAURILLARD, *Theol. Doct.*

In keurigen Engelsch Linnen Band, *f* 0,90.

(226)

Te Rotterdam liggen in lading naar New-York:

het Amer. fregatschip MISSISSIPPI, kapt. J. Harvey.

Het Amer. fregatschip RICHARD ANDERSON, kapt. C. E. Coffin.

Naar Boston,

het Amer. fregatschip LEILA, kapt. W. W. Stafford.

Adres bij WAMBERSIE en CROOSWIJCK.

(227)

Laatste Berigten.

Z. M. heeft goedgevonden tot auditeur bij den schuttersraad der dienstdoende schutterij te Zierikzee en bij dien van het bataillon rustende schutterij n°. 2 in de provincie Zeeland te benoemen mr. C. J. Fokker, procureur en lid van den gemeenteraad te Zierikzee.

Z. M. heeft goedgevonden tot burgemeester der gemeente Wolphaartsdijk te benoemen H. van Strien HWz.

Z. M. heeft goedgevonden tot burgemeester van Budel te benoemen J. C. A. Rutten, secretaris dier gemeente.

Volgens een berigt van Zijner Majesteits consul te Mexico, dd. 1 November jl., was aldaar voor eenige dagen een besluit uitgevaardigd, houdende: dat schepen, die in de havens der Republiek, om avarij te herstellen en om zich te provianderen, binnenloopen, geen tonnegeld betalen zullen; en dat schepen die steenkolen voor de nederlage te *Acapulco* brengen, alleen 4 realen per ton die ontladen wordt, zullen voldoen.

In den handel blijft het voortdurend zeer stil, terwijl er verder in die Republiek onderscheiden zware belastingen geheven zijn.

22ste Nederlandsche Staats-Loterij.

[illegible]LIJST, 1e KLASSE.

Uitgekomene [illegible].

N°. 5290 *f* 1250.

N°. 4607, 14272 *f* 1000.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 20 December 1853

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2 1/2	61 15/16 1/2 2			
Dito Certificat.	3	74 1/4	*Hope* 1798/1816	5	105 1/2 3/4
Dito dito	4	93 3/4 5/16 5/16	Dito 1828/1829	5	108 1/4
O. I. Leening.	4		Cert. 1831/1833	5	
Amort. Syndic.	3 1/2	92 1/4 5/16	Dito Dito	4 1/2	95
Hand.-Maats.	4 1/2	125	Dito *Hope*	4	
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	
Certificaten	2 1/2		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild.*	2 1/2		Inschr. Assig.	6	
Frankrijk.			Certific. dito	6	
Obligatien	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	21 11/16 3/4	Obligatien	4	82
Dito Buitenl.	3	45 3/4	**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. °/m.	3	41 5/8 11/16			
Bew. Sp. Com.		5 3/16	Metalliek	5	[illegible]
Amort. Schuld.			Dito bet. [illegible]	5	91 7/8
Portugal.			Dito [illegible]	5	91 7/8
Londen nieuwe.	5	37 1/4 [illegible]	Dito 1847	2 1/2	39 3/4
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	2 1/2	39 3/4

Mexic., [illegible] Londen Onb. $22\frac{1}{2}$, $\frac{9}{16}$; Gren., te Lond. Uitgesteld, 3; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. 64, $5\frac{1}{4}$, $5\frac{1}{4}$.

De markt was heden wederom over het geheel williger met veel handel in Binnenl., Spaansche, Portugeesche, Russische en Oostenrijksche fondsen. Inzonderheid valt de rijzing der Peruanen te vermelden welke door aanzienlijke kooporders ruim $1\frac{1}{4}$ pct. gestegen zijn.

FRANKFORT, Maandag, 19 Dec. 5 pct. Metal. $79\frac{3}{8}$; Bankact. 1388; Loten fl 250, 118; Spanje 1 pct. $21\frac{1}{16}$; dito 3 pct. $41\frac{3}{8}$; Wissel op Weenen $102\frac{3}{8}$.

Oostenrijksche flaauwer. Spaansche onveranderd.

LONDEN, Maandag 19 December. Consols op tijd $94\frac{1}{8}$; Mexico N. 3 pct. $24\frac{1}{2}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. 64 à 67; Spanje 1 pct. 22; Certificaten $5\frac{1}{8}$; Rusland $4\frac{1}{2}$ pct. $98\frac{1}{8}$; Sardinie 5 pct. $90\frac{1}{8}$.

PARIJS, Maandag 19 December. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. op t. 101.10; dito 3 pct. op t. 74.70; Sp. binn. 3 pct. $42\frac{1}{2}$; dito 1 pct. $21\frac{3}{8}$; Belg. $4\frac{1}{2}$ pct. 96; Rusl. $4\frac{1}{2}$ pct. $96\frac{1}{2}$; N. Met. 5 pct. 94[illegible]

WEENEN, Maandag 19 December. N. Metall. $93\frac{1}{8}$; dito lett. B 111; Bankactien 1377; Lomb. 5 pct. $100\frac{1}{2}$; Wissel Londen 11.18; Parijs 136; Zilver $15\frac{1}{2}$.

MADRID, Vrijdag 16 December. Sp. binn. 3 pct. 43[illegible]; dito nieuwe 1 pct. $22\frac{1}{2}$; Certificaten $5\frac{1}{4}$.

Bij JOH. NOMAN en ZOON te 's Gravenhage